

«Олонхону обоџо үөрэтии ньымалара».

Толордо: Донская Федора Егоровна
М.Н.Жирков аатынан Булуутээби обо ускуустубатын оскуолатын,
Чочутаабы филиалын учуутала

Сыал-сорук

- оџону кыра эрдэџиттэн кэрэџэ угуйуу;
- оџо, эдэр ыччат уус-уран айымнбыны сэргээн, кэрэхсээн истэрин ситиһии;
- уус-уран айымнбы көмөтүнэн оџо, ыччат тылын байытыы, уустаан-ураннаан кэпсэтэр дьобурун сайыннарыы;
- уус-уран ааџыы көмөтүнэн оџо өйүгэр тутар дьобурун сайыннарыы.

Олонхону оѳоѳо үерэтии нѳымалара.Оѳо уонна олонхо

Олонхону тус-туьунан түһүмэхтэргэ арааран билиһиннэрэр табыгастаах:

1. Олонхо дойдутун сирэ-уота;
2. Орто дойдуга дьон-сэргэ олохсуйуута;
3. Абааһы Бухатыыра Айыы кыһын уоруута;
4. Айыы Бухатыыра;
5. Бухатыырдар күөн кэрсүһүүлэрэ;
6. Айыы Бухатыырын кыайыыта;
7. Уйгу-быйан олох.

Олоцхону оџоџо үөрэтии ньымалара. Олоцхону уерэтии туһумэхтэрэ

Олоцхо эйдэбулэ

- Оџо олоцхо ойуутун кэрэ, дьон кэпсээнин истэ уэрэнэр. Биирдиилээн уран тылы эйүгэр хатыыр, сацарарга холонор, ырыа, хоһоон, тойук, оһуокай, чабырбах, алгыс нэцүэ эйдэбулун ылар.

Олоцхо дэгэтэ

- Олоцхо олуктарын уэрэтэн, кэпсэтэр тылыгар киллэрэр, уус-уран сурукка туһанар, иэиитин эгэлгэлээн этэригэр тыл дэгэтин туһанарга холонор. Олоцхо кылгас кэрчигин бэйэтэ таларга уэрэнэр. Онон олоцхоџо кэрэхсэбилэ кууһурэр, санаата эрчимирэр, кьи биһытынан сайдарыгар орук охсуллар.

Олоцхо тыла

- Оџо толкуйдуур дьџура арыллар кэмигэр (11-14 саас) олоцхону толору ааџар, хоһоонун эйдуур, толкуйдуур, ырытарга холонор. Куннээџи кэпсэтэр тыла уус-уран буоларыгар кыһанар. Эйун, дьџурун, талаанын сайыннарар. Кьиэхэ, олоххо сыһыаныгар орук биһириир, эрэ тутар эттун бэйэтигэр иитэргэ кыһанар.

Олоцхону оџоџо үөрэтии ньымалара.Олоцхону уерэтии туһумэхтэрэ.

Олоцхо сэхэнэ

Оџо олоцхо сэхэнигэр (философиятыгар) олоџуран, олоџу араарарга сыстар кэмигэр (15-17 саас) олоцхону омуk уратытын быһыытынан ылынар, олоџу араарарга, олохтоохтук толкуйдуурга куоһанар. Итэџэлгэ сыһыана сааһыланар. Араас омуk философиятыгар олоцхо миэстэтин быһаарар. Атын омуkтары кытта алтыһарга, бэйэни билиһиннэрэргэ тирэх оностор.

Ксенофонов Федот Алексеевич (Докумуон)

«Тоџус хара тыаны ортотунан кестер Дьоруо маџан аттаах Дьохсоџолдьун бухатыыр» олоцхоттон, быһа тардылары оџоџо

үөрэтии.

Олонхону үөрэххэ киллэри.

- 1.Оъоъо олонхо олуктарын үөрэти;
- 2.Олонхо тылын суолтатын быһаарар, олуктарын сурунар анал тылдыт онорторуу;
- 3.О5о бэйэтин тылыгар-уэьугэр, кэпсэтиитигэр туттар буоларын ситиһии;

Олонхону уерэххэ киллэрийи

4. Кылааска олоцхону уэрэтиигэ анал миэстэни анаан киэргэтии, тобоостоох сирдэргэ кэстуулээх гына олуктары, алгыстары суруйуу;
5. Оџоџо «Айар тэтэрээти» толорторуу. Онно олоцхоттон ылыллыбыт алгыс, ох тыл, таабырын, эс хобооно, сизэр-туом о.д.а. суруллар.

Түмүк

Олонхо киһи өй-санаа, сиэр-майгы өттүнэн уһуйулан тахсарыгар үтүө сабыдыаллаах. Саха тылын кэрэтин, сүмэтин, илбиһин-иччитин, диринг ис хоһооннообун, хомоҕойун, минньигэһин, кэрэтин өйдүүргэ көмөлөһөр, киһи бэйэтин санаатын сааһылаан этэригэр кыах биэрэр. Олоцхону этигэр-хааныгар ицэринэн, дууһатыгар ылынан улааппыт оҕо, уус-уран тыла эрэ сайдарынан муцурдаммакка, сиэр-майгы эттунэн ийтиилээх, учугэй-куьу5ан эруттэри сыаналыыр, арааран кэрэр, ыраа5ы толкуйдуур, бол5омтолоох, кэтээн кэрэр дьобурдаах, тулалыыр айыл5атын, эйгэтин убаастыыр киһи буола улаатар.

Окоемов Василий

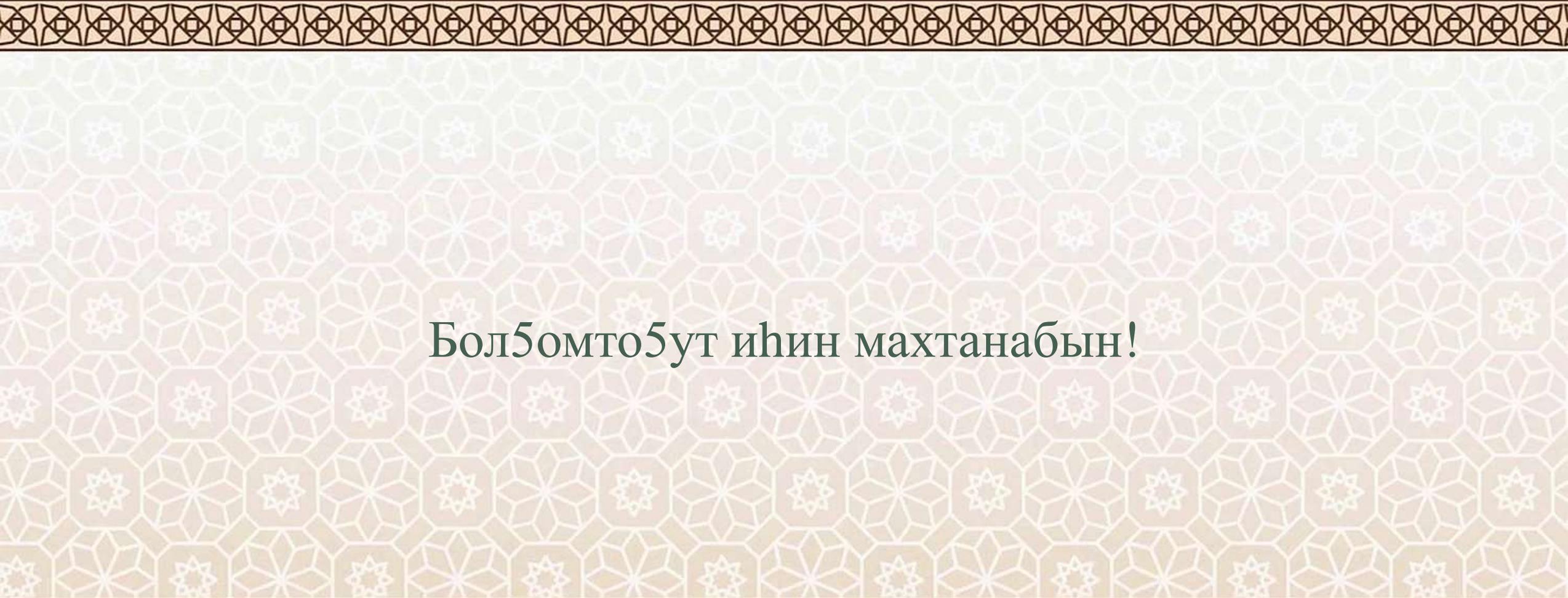

Барфоломеева Уруйдаана

Бол5омто5ут иһин махтанабын!

